

Ն կ ա բ ռ ու թ ի է ն . — Պետերբուրգում մեծ յաջողութիւն ունեցաւ Նորերս աշխարհահռչակ հայ նկարիչ Այվազովսկու ցուցահանդէսը, ուր ծերունի ծովանկարիչն 78 պատկեր էր ի հանդէս հանել: Այդ ցուցահանդիսով Այվազովսկին իւր վրայ հրաշքեց կրկին Ռուսաստանի եւ արտասահմանի մամուլի ուշադրութիւնը եւ արժանացաւ յատուկ պատիւներ ի Ռուսաց պալատի կողմից: Հաջիւ վերջացաւ Այվազովսկու ցուցահանդէսը, որ քաղցեց ռուս յայտնի նկարիչ վերջնական պատկերահանակը, որ Նոյնպէս 78 նկարից է բաղկացած: Ռուս նկարչի յատուկ առարկան պատերազմն է, որի սարսափները Ներկայացնելով Նա կամենում է զգուանց յարուցանել պատերազմի դէմ: Այս անգամ վերջնականը Նիւթ է վերցրել Նապօլէոնի 4812 թ. արշաւանքը:

Ս ու լ ը ի ի բ ր եւ թ ո յ ն . — Նորերս կրկին փորձեր են եղել հետազօտելու սուրճի ազդեցութիւնը մարդու վրայ: Այդ հետազօտութիւնից երեւում է, որ սուրճի չափազանց գործածութեան ազդեցութիւնը բոլորովին Նման է ոգելից ըմպելիների ազդեցութեան, որ Ներքործում է մէջքի ուղեղի վրայ, ախորժակը փոխում է, ցունը կտրում է, անդամների զոդողողաւ է յառաջացնում եւլն եւլն: Այս ամէնի մէջ մի բան միեւնթարակն է, որ բոլոր այլ հիւանդութիւնները շուտով անհետանում են, եթէ մարդ դադարում է սուրճ խմելուց:

Եւ լ ե ճ տ ր ա կ ա ն ու թ ի է ն . — ազդեցութիւնը բոլորականութեան վրայ . — Վաղուց է փորձեր են լինում իմանալու թէ ի՞նչ ազդեցութիւն ունի եւլքտրականութիւնը քոյսերի վրայ: Փորձերն հաստատում են, որ եթէ եւլքտրական հոսանքներ անցնենք այն արտոնքով, ուր ցանուած են հացաքոյսեր, շատ Նշանաւոր արդիւնքներ կը ստանանք, մինչդեռ այլ քոյսերի վերաբերութեամբ հակառակ հետեւանքների կը հասնենք:

Վ ա ժ ա ու թ ի օ դ . — Օդի եւ թթուածնի հնդուկ դարձնելու փորձերի հետեւանքը պիտի լինի արհեստական օդակազմութիւնը: Պ. Լինդի եղանակով այժմ կարելի է օդի միջից մի ժամում 70 % թթուածին ունեցող մի խորանարդ մետր օդ ձեռք բերել: Այս ձեռով օդ ձեռք բերելը թանգ չը լինելով, մենք կարող ենք հարկւրաւոր փոքր օդ գնել, որ 70 % թթուածին ունենայ փոխանակ 24 % թթուածին ունեցող օդի, որ մենք սովորաբար շնչում ենք: Այս հանգամանքը մեծ Նշանակութիւն ունի բժշկութեան համար, որովհետեւ շատ հիւանդների ուղարկում են լեռներն ու ծովերի վրայ, որ օդով բժշկուին, այժմ ամէն տեղ կարող ենք լեռնային եւ ծովային օդ ունենալ:

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՆՑԵԱԼ
ՏԱՐՈՒՆ ԱՆ ԲՆԻՍԵՓՈՒՄ.

Հայաստանայց եկեղեցին մի տառապալից տարի եւ բոլորեց, այսօր Նոր տարուան սեւմին երբ մի ափնարկ ենք ձգում անցած 1895 թուականի վրայ, ստիպուած ենք խոստովանել մեր հայրերի անդրգուելի համոզումը, թէ «եկեղեցին մարդու ձեռքի գործ չէ, ոչ թագաւորների պարգև եւ ոչ էլ արուեստների ճարտարագործութիւն, Նրա հիմունքը ոչ Ներքին կարող են շարժել եւ

ոչ վերինները խախտել»: Այս համոզումը մեր մէջ ամրապնդելու համար մի փաստ եւ աւելացաւ, դա էր այն սոսկալի հալածանքը, որին ենթարկուեց հայ եկեղեցին Տաճկաստանում, ուր մի յետին գիւղ, մի հեռաւոր քաղաք եւ մի մարգարանակ ագարակ անգամ չմնաց, որ չորոգուէր հայ քրիստոնէի արիւնով, Հնադարեան սրբավայրերն այրուեցան մոխիր դարձան, ս. սեղանի սրբութիւնը պղծուեց, Աստուծոյ պաշտօնեաները մորթուեցան եւ րանի քարոզիչների մարմնից տիկ հանուեց, Տասնեակ հազարներով Նոր Նահատակներ ունեցաւ մեր ս. եկեղեցին եւ շատ փոքրաթիւ դասալիքներ միայն, որոնք հալածանքին չը գիմանալով մահմետական դարձան, Այս թշուառութեան մէջ հայի միակ միութեամբութիւնն իւր հարց Աստուածը մնաց, որ անշուշտ գութ պիտի ձգէ երկրիս զօրաւորների սիրտը թափուած արիւնը բաւական համարելու:

Այս գալիք աղէտները գուշակելով ազգիս անձնուէր Հայրապետ ձմերային դառնաշունչ օրերին ուղի ընկաւ եւ կիսամեայ ժամանակով պանդխտելով հասաւ մինչեւ ռուսաց մեծագոր Վայսեր պալատն, ուր սիրալիք ընդունելութիւն գտաւ եւ իւր հալածուած հօտին հովանաւորելու խնդրեց, Վայսերական յուսադիր խօսքերով միութեամբութեամբ Վեհափառ Հայրապետը դարձաւ կրկին իւր աթոռը:

Նորին Վեհափառութիւնն իւր ուղեւորութեան միջոցին այնպիսի միութեամբութիւն պատճառեց ցըրուած հայ հօտին, որ դարերէ ի վեր Նա չէր ստացել:

Եկեղեցական վարչութեան մէջ անցեալ տարի քիչ փոփոխութիւններ միայն եղան. ս. Լեւոնանի սինդիկ անդամներից միայն մեկը, Գերապ. Արիստակէս եպիսկոպոսն, արժանացաւ Նորին Վեհափառութեան շնորհին եւ արքեպիսկոպոսութեան պատիւն ստանալով Նշանակուեց առաջնորդ Աստրախանութեան, Այսպէս սինդուում մնացին հին անդամներից միայն Գերապ. Երեմիայ, Սարգիս, Արիստակէս եպիսկոպոսներն եւ բարձրապատիւ Վահան վարդապետը. Նոր անգամ հաստատուեցաւ բարձրպ. Աշոտ վարդապետը, իսկ միւս աթոռները զեռ եւ թափուր են մնացած:

Իւսմերի վարչութեանց մէջ եւ փոփոխութիւններ եղան. Համախու թեմակալ հաստատուեց Նորընծայ սրբազան Մակար եպ. Բարխուդարեան, որ առաջարկուած էր իրրեւ ժամանակաւոր կառավարիչ, Աստրախանութեան ժամանակաւոր կառավարիչ Նորընծայ Խարէն եպիսկոպոսի փոխարէն թեմակալ հաստատուեց Գերապ. Արիստակէս սրբազան, իսկ Բեսարաբիոյ թեմի կառավարիչ հաստատուեցաւ բարձրապ. Յուսիկ Վարդապետը:

Հուշուայ թեմակալ սրբազան Արապետ եպիսկոպոսի փոխանակ կառավարիչ նշանակուեցաւ բարձրագատիւ Գարեգին վարդապետը: Երեւնի թեմի փոխանորդ կարգուեցաւ ժամանակաւորապէս նորընծայ Անանիա եպիսկոպոսը: Մի քանի մասնաւոր փոփոխութիւններ ևս տեղի ունեցան յաջորդութեանց մէջ: Թեմական առեւտներից միմիայն Բեւսարաբիոյ մասին առաջարկութիւն եղաւ: որ այդ թեմի առեւտը փոխադրուի Նոր-Նախիջևան: սակայն այս առաջարկը չը յարգուեցաւ:

Վանական կեանքն անցեալ տարի ևս անշարժութեան և ամայութեան մէջ էր: Նորին Վեհափառութեան ջանքով վերանորոգութիւններ և նոր շինութիւններ եղան միմիայն երկու վանքերում: Ե. Գայիանէի և Տաթևի, իսկ միւս անհամար և անթիւ վանքերը դեռ ևս սպասում են իրենց շէնացնող և պայծառացնող ձեռքերին: Վանքերի արտաքին շինութիւնից զատ և ներքին շինութեան, միաբանական եղբայրութիւնների հաստատութեան, մեծ կարիք կայ: Ոսկայն երբ արգեօք Տէրը մըշակներ պիտի հանէ իւր հօն համար: Այս մասին ևս անդուլ կերպիւ մտածում է ազգիս Վեհափառ Հայրապետը: Որի հրաւիրանաց ձայնին լսելով այրի քահանայք հետզհետէ վեղար են ընդունում և իրենց կեանքի մնացորդները վանքերին նուիրում: Նորին Վեհափառութեան ցանկութիւնն է ս. Լեւոնիանի վարչական միաբանութեան կից մի այլ կրօնական և գիտական միաբանութիւն կազմել: որի վրայ դուռէր ազգային եկեղեցու բարոյական պէտքերն հոգալու աշխատանքը: այս ցանկութեան իրագործումն հնարաւոր է հարկաւ ազգի ձեռնուութեամբ:

Մեր ազգի բարոյական կեանքը պահել և պահպանել են վանքերն վեցերորդ դարուց մինչև մեր դարը: երբ աններկի անտարբերութեան մատնուեցան այդ հաստատութիւնները: այժմ առաւել ևս քան որ եւէ այլ ժամանակ կրում ենք մենք մեր սխալանաց պատիժն և ժամանակ է: որ սթափուենք և վանքերը շէնացնենք: որպէս զի խեղճ գիւղական ժողովրդին Աստուծոյ խօսքը վարդապետողներ և քրիստոնէական լոյսն սփռողներ ունենանք:

Քահանայական դասու համար ևս հոգսեր է քաշել եկեղեցական վարչութիւնը: թէպէտ և մեր քահանայական դասը շատ հեռու է իւր աստիճանի բարձրութիւնից: բայց այնուամենայնիւ հետզհետէ ջանքեր են լինում այդ ցանկալի բարձրութեան հասնելու: Մեծ է ժողովրդի կարիքը: նրան չէ կարելի իւր վերջին միլիթարութիւնից էլ զրկել այն պատճառով միայն: որ չունինք պատրաստուած քահանայացուք: Մեր թեմական դպրոցները դեռ ևս հեռու են զուտ քահանայարաններ լինելուց: մինչև նրանք մեզ բազմաթիւ քահանայացուներ հասցնելու պէտք է գոհանանք աւելի նուազ պատրաստութիւն ունեցողներով: միայն թէ թող ժողովուրդն ի չար գործ չը դնէ իւր ընտրական իրաւունքն և քահանայ ընտրած ժամանակ աւելի բարեխիղճ լինի: Հոգեւոր վարչութիւնները ստիպուած են գոհացումն տալու ժողովրդի պահանջներին: ուստի շատ անգամ աւելի օրինակատարներ են քահանայ ձեռնադրում: քան իսկական քահանայացուներ: Այս չարքի առաջն առնելու համար է: որ մի քանի թեմերում ընծայարաններ են հիմնուել: որ գոնէ ամենակարեւոր գիտելիքն են աւանդում տիրացուներին: սակայն այդ ընծայարանների կազմակերպութիւնը դեռ շատ թերի և անբաւարար է:

Եկեղեցիների բարեկարգութեան և բարեկարգութեան համար առանձնապէս ոչինչ չէ արուած: մեր առաջնակարգ թեմերն անգամ չունին բարեկարգիչների ժողովներ: ուր խօսուին եղած զանցառութիւնների և մտցնելիք բարեկարգութիւնների մասին:

Նորին Վեհափառութեան ուղեւորութիւնն առանձին ազդեցութիւն ունեցաւ հեռաւոր հայ եկեղեցիների վերայ: ուր օտարամուտ ձեւերն և սովորութիւններն աճել են և բազմացել:

Եկեղեցական երգեցողութեան մէջ արձանագրելի փաստ է ս. պատարագի քառաձայն ձայնագրութիւնը պ. Լեւոնիանի ձեռքով: որի ձեռնարկութիւնն արժանացաւ հայրապետական օրհնութեան և խրախուսանաց:

Ոչ մի յառաջագիմութիւն չարաւ մեր ծխական կեանքը: քանի տարի է արդէն խօսուում է ծխական հոգաբարձութիւնների կազմութեան մասին և դեռ ոչ մի տեղ չը կազմուեցաւ այդպիսի մի ծխական հոգաբարձութիւն: որի նպատակը լինէր եկեղեցեաց ծխականների մէջ կապ հաստատել: հոգալ քահանայից և եկեղեցու պէտքերի և մտածել ծխական դպրոցների պահպանութեան մասին: Այս խնդրի լուծումից է կախուած մեր ապագայ եկեղեցական կեանքի զոյւլութիւնը և դրա մասին հոգալու առաջին պարտականութիւնն սրբազան թեմակալ առաջնորդներին է: Յոյս ունինք որ առաջիկայ տարին այդ մասին կը լրացնէ անցեալի թերութիւնները:

Եկեղեցական դպրոցների վերաբերութեամբ անցեալ տարին կազմակերպութեան մի շրջան էր: այդ տարուան ընթացքում Գ. Ճեմարանը կրկին իւր կոչման և ծրագրի սահմաններում ամփոփուեց և նորակազմ վարչութիւնն անկարգապահութեան ար-

մասներն հանելով՝ վերահաստատեց հոգևոր ձեմարանին վայել մի ընթացք, Այդ շրջանը ձեմարանի համար այնու նշանաւոր եղաւ, որ իւր իսկ աշակերտներէր պատրաստուած մի նոր խումբ կուսակրօն գործիչներ վաստակեց:

Թեմական դպրոցների համար ևս անցած տարին վերականգնման և կազմակերպութեան շրջան էր, չորս թեմական դպրոցներն ևս այդ տարուան ընթացքում ունեցան հայրապետահաստատ տեսուչներ և խաղաղ ընթացքով մի քանի տասնեակ նորաւարտներ ընծայեցին ազգին: Մեզ ամենից աւելի յայտնի են այն թերութիւնները, որ ունին մեր թեմական զբոսայրոցները, սակայն այդ թերութիւնները բառնալու հոգը մերձաւոր հոգևոր իշխանաւորներինն են, որոնք երբեմն աչք են գցում այնպիսի պաշտօնականների վերաբերութեամբ, որոնք չեն հասկանում ոչ հոգևոր դպրոցի էութիւնն և ոչ հոգևոր դպրոցի ուսուցչի կոչումն: Այս մասին ևս հոգալով՝ նորին Աւհափառութիւնն իւր սրբատառ կնիզակներով հրահանգներ է տուել առաջնորդաց և նորանց պատասխանատու կացուցել դպրոցների կրօնական—բարոյական ընթացքի համար:

Թեմական դպրոցների ապահովութեան խնդիրն ևս մի ծանր խնդիր է մանաւանդ Երեւանի թեմական դպրոցի համար, որի դարմանն հոգալով՝ ազգիս Հայրապետը տուրք է կարգել վիճակային եկեղեցեաց վերայ: Մեծ հոգսերի աղբիւր է նաև Շամախու թեմի վիճակային դպրոց չը լինելն, որին այնքան կարօտ է այդ թեմը, սակայն այդ խնդիրն անցեալ տարի ևս անլուծանելի մնաց, Տեառն յաջողելով՝ երբ նորին Օծութիւնն արժանացնի այդ թեմն իւր շնորհաբեր այցելութեան, յոյս ունինք որ այդ ամենակարեւոր խնդիրն ևս վճռուի:

Եկեղեցական—ծխական դպրոցների համար անցեալ տարին նոյնպէս խնամքի և հոգսերի տարի է եղել, Հաղիւ թէ այդ դպրոցների համար մի յարմար վերին վարչութիւն էր հաստատուել, որ և կառավարութեան պահանջի համաձայն պատրաստուում էր վկայեալ ուսուցիչներ կարգելու ամենուրեք, երբ մի նոր և աւելի ծանր խնդիր ծագեցաւ, Հիմնուած այն տեղեկութիւնների վերայ, որ ոստիկանութիւնն հաւաքել էր անցեալ տարի մեր դպրոցների պահպանութեան աղբիւրների մասին, նորին Աւհափառութեան առաջարկուեցաւ 168 դպրոց յանձնել Վոլկասեան ուսումնարանական վարչութեան՝ առարկութեամբ, թէ այդ դպրոցները պահպանուում ենի հաշիւ հասարակութեան և ոչ եկեղեցու: Աչքի առաջ ունենալով որ 1884-ի օրէնքով ծխականների օժանդակութիւնը թոյլ է տուած և միւս կանոնների օժանդակութիւնը թոյլ է տուած և միւս կողմից՝ որ բոլոր մեր դպրոցների վերայ ծախուած

գումարները գուտ եկեղեցական են, որովհետեւ ինչ աղբիւրից էլ նրանք լինէին, միշտ եկեղեցական վարչութեան տնօրինութեան տակ են գորուում անպայման, և վերջապէս տեսնելով որ այդ 168 դպրոցների թուումն են և այն դպրոցները, որոնց վերայ տասնեակ հազար գուտ եկեղեցական գումներ են ծախուած, նորին Աւհափառութիւնը դիմեց ներքին գործոց նախարարին և այդ սպասում է նորին վսեմութեան պատասխանին: Քանի որ այս խնդիրը դեռ չէ լուծուել, տեղական ոստիկանական վարչութիւնները կարգադրել են արդէն բազմաթիւ դպրոցների փակումն, որ անշուշտ կը վերաբացուին թիւրքմացութիւնները բարձուելուց յետոյ:

Անցեալ տարին առանց կորուստների չէր, մեր պատկառելի եկեղեցականների դասից մահը խնց նորընծայ Վիւրեղ սրբազանին, որի վերայ գեռ այնքան յոյսեր ունէր իւր ժողովուրդը:

Եկեղեցական գործունէութեան տառաջնորդական ասպարիզից անցեալ տարուան ընթացքում քաջուեցան Գերապատիւ Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը, որ ազգիս Հայրապետի ուղեկորութեան միջոցին վարեց տեղակալութեան ծանր պաշտօնն, և Գերապատիւ Վարապետ եպիսկոպոսը նոքա այժմ Ս. Էջմիածնի միաբանութեան մէջ ապրելով՝ իրենց այլ եղբայրակիցների հետ միասին պատրաստ են Աւհ. Հայրապետի հրամանաւ ծառայելու մեր ս. Եկեղեցուն:

Յաւալի էր մի այլ կորուստ մեր դպրոցական կենքին համար, մեր բաղմահմուտ և բաղմափորձ մանկավարժ պ. Ս. Մանդինեանի հրաժարումն զբոսայրոցական ասպարիզից, ուր նա քառօրե դար արգիւնաւոր գործունէութիւն էր ցոյց տուել:

Եկեղեցական գրականութիւնն ու մամուլը առանձին արգասիքներ չը տուին անցեալ տարուան ընթացքում: Ս. Էջմիածնի միաբանութեան և Մայր Աթոռի բերան «Արարատ»ը նոր խմբագրութեան ջանքերով կամեցաւ գոհացումն տալ եղած պահանջներին և այսօր ուրախ ենք արձանագրելու, որ նա իւր բարեկամներին գոհացրեց, իսկ բժախնդիրներին շատ քիչ առիթ տուաւ յարձակման: Քաջաբերուած այսպիսի ընդունելութիւնից «Արարատ» ծաւալը մի թերթով ընդարձակեցինք և յոյս ունինք, որ հետուելու օժանդակութեամբ ազատ բաժանորդների և բարոյական աջակցութեամբ Սրբազան առաջնորդների «Արարատ» մի օր կը դառնայ ամէն մի հայու համար անհրաժեշտ մի ամսաթերթ: Ծաւում ենք որ Ս. Էջմիածնից գուրս գտնուող եկեղեցական վարչութիւններն ու եկեղեցականք զայցան իրենց աջակցութիւնն և յոյս ենք տածում, որ առաջիկայ

տարին ամենայն տեղից, ուր մի հայ եկեղեցի կայ, բարեպաշտական գործերի և ազգային եկեղեցական կեանքի ամէն մի երևոյթ կը զեկուցանուի մեզ, որ հաղորդենք ի սփիւռս աշխարհի տարածուած հայութեան.— Հայոց եկեղեցու միւս մասերի կեանքի մասին համար կը տանք յաջորդ ամսատետրում:

ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ.

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ.

Եզդիս Ահհափառ Հայրապետը յայտնում է իւր բարձր գոհունակութիւնը և հայրապետական օրհնութիւնը այն ամէն հաստատութեանց և անձանց՝ եկեղեցականաց և աշխարհականաց, որոնք որդիական պարտք էին համարել շնորհաւորելու 'Նորին Ս. ()ծութեան' նոր տարուայ, Փրկչի ծննդեան և 'Նորին Սրբութեան Բնուանակոչութեան տօներին:

— 'Նոր տարուան և Զորհնեաց տօներին 'Նորին Ահհափառութիւնն ընդունեց Ս. Իջմիածնի միաբանութեան, Գ. Ճեմարանի ուսուցիչներին և աշակերտներին, Աղադաշտի գաղղոցների աշակերտներին և հասարակութեան. ամէնքն ևս արժանացան հայրապետական օրհնութեան և խրատներին:

— Ս. Իջմիածնի վանուց տարեկան նախահաշիւը կազմուեցաւ և յանձնուեց Սինօգին ի գործատրութիւն. տեղի սղութեան պատճառաւ միւս համարին ենք թողնում նախահաշիւից քաղուածներ տպագրելը:

— Հայրապետական սրբատառ կոնդակով վանական կառավարութեան նոր անդամներ հաստատուեցան Բարձրապատիւ Աշոտ վարդապետ նախագահ, Թադէոս, Խաչիկ վարդապետներ և շնորհուհակ Ռաֆայէլ սարկաւազ անդամ:

— Տպարանական Արարչութեան նախագահ և տեսուչ Գեր. Երիստակէս եպիսկոպոս երկոտասան ամեայ արդիւնաւոր ծառայութիւնից յետոյ հրաժարական մատոյց 'Նորին Ահհափառութեան, Հայրապետական սրբատառ կոնդակով տպարանի տեսուչ և Արարչութեան նախագահ կարգուեցաւ Բարձրապատիւ 'Նահապետ վարդապետը, իսկ անդամներ

Բարձրապատիւ Եղիա, Բենիկ վարդապետներն և նորընծայ շնորհունակ Աուկաս սարկաւազը, Տպարանական Արարչութեան խորհրդատու անդամներ Նշանակուեցան նաև խմբագրութեան անդամներից Բարձրապատիւ Կարապետ վարդապետն և Պ. Ս. Բարամեանցը:

ՆՈՐԻՆ ԱԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԱԽՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Յունուարի 20-ին, սրբոյն Յովհաննու Մկրտչի յիշատակի օրը Հայաստանեայց եկեղեցին ամենուրեք տօնեց իւր Հայրապետի, ամենքի պաշտելի Հայրիկի անուանակոչութեան տօնը:

Նախընթաց երեկոյեան ամբողջ միաբանութիւնն ու Ճեմարանի աշակերտները թափօրով եկեղեցի բերին Ահհափառ Հայրապետին, Անուանակոչութեան օրը ս. պատարագից յետոյ կատարուեցաւ սրտառուչ կերպիւ հայրապետական մաղթանքն ու Հայրիկի զին համբուրեցին միաբանութիւնն և Ճեմարանի վարժապետներն ու աշակերտները եկեղեցում բացի հասարակութեան մի քանի ներկայացուցիչներից, որոնք Ահհափառում ընդունելութեան արժանացան:

Հանդիսաւոր ճաշին հրաւիրուած էին բացի Ճեմարանի ուսուցչական խմբից և Նրեանի հասարակութեան ներկայացուցիչներն ու թեմական զբարոցի տեսուչը, 'Նորին Ահհափառութիւնը սեղանակից եղաւ միաբանութեան, ճաշկերոյթն անցաւ լուութեամբ մինչև Գեր. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը բաժակ բարձրացնելով 'Նորին Ահհափառութեան կենացն առաջարկեց հետեւեալ խօսքերով:

« Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց և հպատակ կացէք նոցա, զի նորա տքնին վասն հոգւոց ձերոց, որպէս թէ համարս տալոց իցեն ընդ ձեր: » * ասելով թէ իւր խօսքը հնազանդութեան մասին չեն, որովհետև Մայր Աթոռի միաբանները ամէն կերպ հնազանդ են, կարգապահ ու պարտաճանաչ այլ այն տքնութեան մասին է իւր խօսքը, որ Ահհափառ Հայրապետը այս քանի տարի կրում է ինչպէս միաբանութեան նոյնպէս իւր հօտի համար, մանաւանդ հալածեալ Ցաճկահայոց համար, որոնք տառապանքների անսարանները ամէն օր նորա առաջ կենդանի կերպով պատկերացնում են. ուրեմն բարեմաղթենք որ Աստուած երկար կեանք, կարողութիւն տայ 'Նորին Ահհափառութեան:

Քիչ յետոյ 'Նորին Ահհափառութիւնը խօսեց.